

Metin: Din veya İnanç Özgürlüğü: Dine veya inanca sahip olma ve bunları değiştirme hakkı

Din veya inanç özgürlüğünün ilk temel boyutu, dininize veya inancınıza özgürce sahip olma, onu değiştirme veya bırakma hakkıdır. Bu karar kişisel kanaatleriniz ile ilgilidir ve din veya inanç özgürlüğünün içsel boyutu olarak bilinir. Dine veya inanca sahip olma veya bunları değiştirme hakkı mutlak bir haktır; yani, uluslararası hukuka göre, bu hak asla sınırlanamaz. İster Hristiyan, Müslüman, Bahai, Yezidi veya Ateist olun, ister İsveç, Singapur veya Sudan'da yaşıyor olun, savaşta ya da barışta, dini veya siyasi liderlerin görüşleri ne olursa olsun, siz ve tüm diğer insanlar, inançlarınızı korumak ve yaşatmak, yahut değiştirmek veya inançsız olmak hakkına sahipsiniz.

Tabii bu mutlak hak birçok insana tanınmıyor; birçok insan din veya inançları yüzünden devletler, aile fertleri ya da yaşadıkları toplum içindeki farklı gruplar tarafından cezalandırılıyor veya saldırıya uğruyor.

Bazı devletler belirli din veya inançları yasaklıyor. Örneğin Falun Gong (Dafa), Çin'de yasaklanmış olan bir Budist inanç ve mezheptir. Falun Gong'a inanan insanlar, inançlarından vazgeçmeleri baskısıyla hapis, işkence, zorla çalıştırma ve yeniden eğitim gibi uygulamalara maruz kalıyor.

Eritre'de devlet sadece dört dini tanıdığı için, örneğin Pentekostalizm ya da Yehova Şahitleri gibi devlet tarafından tanınmayan dinlere inanan insanlar çeşitli şekillerde çok sert cezalara çarptırılıyor.

Din veya inanç özgürlüğüne yönelik ihlallerin daha üstü kapalı bir örneği de, insanların dini kimlikleri veya inançları nedeniyle hedef alınarak şiddete uğradığı nefret suçlarıdır. İnsanlar sırf belirli bir dine veya inanca sahip oldukları için saldırıya uğruyor.

Fransa'da Müslümanlara yönelik saldırı, taciz ve cezai yaptırım gerektiren fiiller 2015 yılında %250 oranında artmış; 336 vaka kayıtlara geçmiştir. Yahudilere yönelik nefret suçlarının oranı da 715 vaka ile hayli yüksektir.

Meksika'nın kırsal kesimlerinde Protestan Hristiyanlar, geleneksel ve Katolik Hristiyanlığı sürdürmek isteyen liderlerin uyguladığı şiddete maruz kalmakta veya topraklarından sürülmektedir.

Birçok ülkede dini kimlik, ulusal kimlik ve devletin kimliği iç içe geçmiştir. Bu durumda, dini azınlıklar ve çoğunluğun dinine mensup olmayan kişiler –ateistler de dahil–, vatan haini veya hatta ulusal güvenliğe karşı tehdit olarak algılanabilir.

Bir dini veya inancı terk etme yönündeki mutlak hak çoğu zaman göz ardı edilmektedir.

Endonezya'da din özgürlüğü yasaları var, ama bu yasalar sadece belirli dinlere sahip insanları koruyor: İslam, Katolik ve Protestan Hristiyanlık, Budizm, Konfüçyüsçülük ve Hinduizm korunuyor. Ateizm korunmuyor. Eskiden Müslüman olan 30 yaşındaki Alex Aan "Allah yoktur" yazdığı ve Facebook'ta bir Ateist sayfa açtığı için 2,5 yıl hapis ve 11.000 Dolar para cezasına çarptırıldı.

Aan, dini nefret veya düşmanlığa yönelik bilgi yaymak, internette dine küfretmek ve başkalarını ateizme teşvik etmekle suçlandı. Facebook sayfasından açık bir özür mesajı yazmasına rağmen, şiddet yanlısı çeteler tarafından dövüldü ve yaşadığı topluluk içerisinde dışlandı.

İran'da İslam dininden Hristiyanlığa geçen kişiler, hele ki kayıt dışı ev kiliselerine mensuplarsa, çok sert cezalara çarptırılabilir. Temmuz 2017'de din değiştiren dört kişi "ulusal güvenliğe aykırı hareket etmek" suçlamasıyla 10 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Bunlardan üçü daha önce, devlet tarafından halen Müslüman sayıldıkları ve İran'da Müslümanların alkol tüketmesi yasak olduğu için, dini ayinde şarap içtikleri gerekçesiyle 80 kırbaça cezasına çarptırılmıştı.

Siyasi ve dini liderler sık sık kutsal metinleri ya da dini kural ve gelenekleri, çoğunluk dininden ayrılanlara veya belirli gruplara mensup olanlara verilen yasak ve cezaları haklı göstermek için kullanır. Bu cezalar arasında idam, hapis, işten çıkarma, evliliğin iptali veya çocuğun velayetinin kaybı sayılabilir. Suudi Arabistan ve Pakistan gibi Müslüman çoğunluğa sahip bazı ülkelerde İslamiyet'ten ayrılma hakkına yasal sınırlamalar getirilmektedir. Öte yandan bunun tam tersi örneklerle de rastlıyoruz. Sierra Leone'de Müslümanlar nüfusun %70'ini, Hristiyanlar ise %20'sini oluşturuyor; din hayatın her alanında görünür olmakla birlikte siyasileşmiş değil ve her iki yönde din değiştirmek de oldukça yaygın.

Bu tür sorunlar sadece Müslümanların çoğunlukta olduğu ülkelerle sınırlı değildir. Orta Afrika Cumhuriyeti'nin bazı kesimlerinde, Anti-balaka milisleri olarak adlandırılan bir grup, Müslüman azınlıkları Hristiyanlığa geçmemeleri halinde ölümle tehdit etmektedir. Hindistan'da bazı eyaletlerde ise, din değiştirme hakkını kısıtlayan, örneğin din değiştirmek isteyenlerin önce devlet makamlarından izin almasını şart koşan yasalar vardır.

Öte yandan, bu hakkı ihlal edenler sadece devletler değildir. Hindistan'da, Hindu milliyetçi gruplar Hristiyan ve Müslüman topluluklara karşı yoğun saldırılar düzenlemekte, insanlar şiddet tehdidi altında din değiştirmek zorunda kalmaktadır. Bazı hallerde, zorla göç ettirilen insanlar, evlerine geri dönebilmek için din değiştirmek zorunda bırakılmıştır.

Bu sorunları sadece dindarlar yaşamıyor. Dini inançları veya din ve devlet arasındaki ilişkiyi eleştiren insanlar da büyük tehlikelerle karşılaşabiliyor. Son yıllarda, Bangladeş'te birçok blog yazarı dini fikir ve uygulamaları ve devleti eleştirdikleri için aşırı radikal gruplar tarafından öldürüldü. Ne yazık ki, Bangladeş devleti bu aşırı radikal şiddet yanlılarını durdurma çabasında henüz başarıya

erişemedi. Kimi devletler ise dini fikirleri eleştiren kişilere yönelik saldırıları kınamamaktadır. Bu sessizlik de şiddetin haklı ve kabul edilebilir olduğuna dair bir algı yaratmaktadır.

Din veya inanç değiştirme özgürlüğü uluslararası düzeyde de oldukça tartışmalıdır. Nitekim Birleşmiş Milletler'e üye devletler ne zaman yeni bir sözleşme veya bildirge üzerinde anlaşsa, din değiştirme hakkı daha da zayıf bir dille ifade edilmektedir.

Ancak ifadeler zayıflasa da, Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Sözleşme'nin nasıl yorumlanacağı konusunda ülkelere tavsiyeler vermekle görevli Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi "Bir dine veya inanca 'sahip olma veya onu benimseme' özgürlüğü, kişinin dinini veya inancını sürdürme hakkının yanı sıra bir din veya inancı seçme, mevcut dinini ve inancını bir başkasıyla değiştirme veya ateist görüşler benimseme haklarını da hiç kuşkusuz ki kapsadığını" dile getirmektedir.

Özetlemek gerekirse, din veya inanca sahip olma ya da değiştirme hakkı mutlak bir haktır. Bu hak hiçbir koşulda sınırlandırılmaz. Bununla birlikte, bazı devletler bu hakkı sınırlandırmakta olup, ailelerin veya toplumsal grupların bireyleri belirli bir din veya inanca sahip oldukları veya din veya inançlarını değiştirdikleri için çeşitli şekillerde cezalandırdığı pek çok örneğe rastlanmaktadır.

Bu konuya atıf yapan insan hakları belgeleri de dahil olmak üzere, internet sitesindeki eğitim materyallerini inceleyerek bir dine veya inanca sahip olma ve bunu değiştirme hakkı ile ilgili daha detaylı bilgiye ulaşabilirsiniz.

Telif hakkı: SMC 2018